

Ministerstvo životního prostředí

Ekologický pobytový program

U sadu jako jinde všude tisíc tvorů asi bude

v rámci projektu:

Bádej a hraj, pozněj náš kraj (EVVO pro děti s handicapem)

Program adaptačního pobytu s environmentální tematikou
Biodiverzita v sadu

Základní informace:

Délka trvání: 7 dní

Termín: červenec

Cílová skupina: děti s onemocněním SMA - spinální muskulární atrofií, 8 - 15 let

Optimální počet účastníků: 10 - 15

Požadavky na účastníky: komfortní oblečení do terénu a každého počasí

Cíle programu:

- Rozvoj týmové spolupráce, socializace
- Získání nových poznatků o živočišných sídlících v sadech, o důležitosti biodiverzity v sadu, o významu vody v tomto prostředí.
- Rozvoj klíčových kompetencí: k učení, komunikativní, sociální a interpersonální, k řešení problémů

Metodika:

- Celostní učení
- Rehabilitační prostředky
- Zážitková pedagogika
- Výrazové prostředky výchovy
- Badatelsky orientovaná výuka
- Simulační a rolové hry
- Reflexe jednotlivých aktivit i celého pobytového programu v závěru

Cílová skupina: děti s onemocněním SMA - spinální muskulární atrofií, 8 - 15 let, mají specifické možnosti a potřeby, kterým musí být program uzpůsoben. Do programu jsou zařazeny psychorehabilitační procedury a po celou dobu pobytu je zajištěna i fyzioterapie a celodenní asistence.

Použitý materiál, materiálové zásobení: Kreativní potřeby (papíry, barvy, nůžky, lepidlo, barvy, vlna, plstící podložky a jehly, kit na výrobu budek aj.), pomůcky k bádání (lupy, krabičkové lupy, stopky, určovací klíče, lana apod.), sportovní náčiní (míče, švihadla, lana aj.), šátky (ty si děti přinesou z domu), ilustrace, úl, včelstvo, modely vývojových stádií apod.

Harmonogram pobytu

	Dopolední blok 10:00 – 12:00 hod	Odpolední blok 15:30 – 17:30	Večerní blok 19:00 – 20:00
1. den		I. Blok: Seznámení, půda, kompost	II. Blok: Modelování z hlíny
2. den	III. Blok: Voda v sadu	IV. Blok: Plný košík ovoce - rostlinná biodiverzita od 16:30 jóga	V. Blok: Muzikoterapie, Využití ovoce
3. den	VI. Blok: SONS masáže	VII. Blok: Hmyz	VIII. Blok: Oheň Za svatojánskými broučky
4. den	IX. Blok: Canisterapie	X. Blok: Včely	XI. Blok: Včely
5. den	XII. Blok: Výlet do ZOO	Výlet do ZOO	Odpočinek
6. den	XIII. Blok: Domečková tour	XIV. Blok: Návrh, realizace modelu vlastního sadu	XV. Blok: Slavnostní vernisaž
7. den	XVI. Blok: Evaluace	Odjezd	

Scénář

I. BLOK: Pondělí odpoledne

Název bloku: Poznejme se a prozkoumejme okolí

Aktivita č. 1: ÚVOD DO PROGRAMU

Dílčí cíl aktivity: seznámení se mezi sebou, s tématem biodiverzity

Prostředí: venku, případně vevnitř

Pomůcky, materiál: –

Podrobný popis aktivity:

Žáci vytvoří kruh. Jeden žák řekne své jméno a k tomu o sobě prozradí 2 informace, jedna z nich by měla být pravdivá a druhá nepravdivá. Žák po jeho levici zopakuje jeho jméno a

tipne si, která z informací je pravda a která lež. (Přidat se s tipováním mohou i ostatní.) Po objasnění od předchozího žáka se stejným způsobem představí žák, který hádal.

Aktivita č. 2: **CO JE TO SAD?**

Dílčí cíl aktivity: motivace k zájmu o téma sad

Prostředí: venku, případně vevnitř

Pomůcky, materiál: sedátka, mluvicí předmět, obrázky stromů, keřů a živočichů žijících v sadech (Příloha 1, vybrané karty z Přílohy 10)

Podrobný popis aktivity:

Žáky přivítáme a zeptáme se, co si představí, když se řekne slovo sad? Jaký by měl být? (barevný, voňavý,..)? Co by tam mělo být? Žáci sdělí, co si představovali.

Zkusme si teď představit, že v sadu nejsme sami, ale že jsou všude kolem nás tisíce malých tvorů - kamarádů, kteří nám pomáhají udržet sad zdravý. Díky nim můžeme baštit všechny ty dobroty, které nám sad štědře nabízí. Jaké dobroty ze sadu máte rádi? Žáci sdělují. Když se pozorně rozhlédneme, jistě tyto kamarády uvidíme. Žáci navrhnou, které užitečné tvory mohou na zahrádce potkat. Lektor/ka je ukazuje na obrázcích, v případě potřeby doplní a vysvětlí jejich užitečnost. Dále se zeptá, co tyto živočichové potřebují, aby se jim dobře dařilo a do sadu se s chutí vraceli (opylovači – květy, ptáci – hmyz a úkryt, ježek – úkryt a hmyz, ještěrka – kamennou zídku a hmyz apod.)

Aktivita č. 3: **VRÁNA K VRÁNĚ, NEBO MOUCHA K MOUŠE?**

Dílčí cíl aktivity: seznámení se mezi sebou, s tématem biodiverzity

Prostředí: venku, , případně vevnitř

Pomůcky, materiál: samolepky se čtyřmi druhy hmyzu (Příloha 2), jedna samolepka pro jednoho účastníka

Podrobný popis aktivity:

Žáci se rozmístí do kruhu, zavřou oči a nemluví. Lektor/ka nalepí každému na čelo samolepku s obrázkem hmyzu. Měl/a by dbát na to, aby žáci stojící vedle sebe nebyli označeni stejným druhem hmyzu a přitom byl nalepen stejný počet samolepek od každého druhu hmyzu. Pak mohou žáci otevřít oči. Jejich úkolem je utvořit skupinky s těmi, co mají na čele samolepku se stejným druhem hmyzu. Nesmějí však při tom mluvit a sundávat si samolepky z čela. Hra zdůrazňuje význam spolupráce mezi sebou, neverbální komunikaci.

Aktivita č. 4: **KRESLI, CO SE DÁ**

Dílčí cíl aktivity: arteterapie; seznámení se se sadem

Prostředí: venku, případně vevnitř

Pomůcky, materiál: velký kus papíru alespoň 1,5x1 m, voda, kelímky štětce, dřívka

Podrobný popis aktivity:

Žáci mají za úkol společně pomalovat celou plochu papíru tak, aby tam nebylo ani místečko prázdné. Jako barvy jim musí posloužit to, co najdou na zahradě - půda, ovoce, tráva, květy apod. Zadání může být takové, že mohou vytvářet stylizovaný obraz zahrady, respektive motivy zahrady, ale nemusí. Výsledné dílo pak lektor/ka s žáky vystaví na frekventovaném místě.

Aktivita č. 5: **KDE SE BERE PŮDA**

Dílčí cíl aktivity: rozvoj kritického myšlení, vnímání, seznámení se se vznikem půdy.

Prostředí: venku, případně vevnitř

Pomůcky, materiál: krabice s přírodninami pro vznik hlíny, kvalitní zemina/půda, prázdný květináč, semínko

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka před žáky postaví květináč a semínko. Semínko je základem v každém sadě. Co je zapotřebí, aby semínko vzklíčilo a vzrostlo? Půda. Vzorek kvalitní zeminy má lektor/ka sebou, pošle ho žákům kolovat. Jak taková půda vzniká? Žáci mezi sebou diskutují. Lektor/ka vyjímá jednotlivé návrhy složek, ze kterých půda může vznikat. Pak vytáhne krabici s přírodninami (listí, větvičky, tráva apod.) Jsme my, lidé, schopni půdu vytvořit? Žáci se pokusí z přírodnin vytvořit půdu a po čase zjistí, že to nejde.

Na to, aby mohla vzniknout půda, potřebujeme přivolat na pomoc různé organismy, které v půdě žijí = edafon, "živena půdní". Jde o soubor všech půdních organismů (živočichů, bakterií, hub...). Organismy materiál rozmělní, rozloží, využijí jej jako svoji potravu. Takto zpracují vše, co bylo živé (rostliny i živočichové). To, co vzniká při rozkladu, nazýváme humus - jde o nejjúrodnější složku půdy. Humus má živou, organickou složku půdy. To, co živočichové nestráví, jsou částičky hornin neboli anorganická složka hlíny - neživá.

Vznik půdy je zdoluhavý proces, 1 cm půdy vzniká přibližně 100 let.

Lektor/ka žáky motivuje: Přijďme na některé živočichy, kteří půdu a kompost tvoří? Následuje diskuze.

Aktivita č. 6: **CO NAJDEME V KOMPOSTU?**

Dílčí cíl aktivity: rozvoj kritického myšlení, posílení hrubé motoriky, seznámení se se živočichy, které je možné najít v kompostu

Prostředí: u kompostu

Pomůcky, materiál: lupy, kelímky, kelímkové lupy, štětečky, lopatky, bílé misky, určovací klíče, vermikompostér

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka představí velký kompost v zahradě a vermikompostér donesený z centra. Položí otázku - budou tyhle kompostéry obsahovat stejné, nebo odlišné živočichy? Žáci ve dvojicích či trojicích vysloví (sepíší) své předpoklady. Lektor/ka žáky dále vybídne: Co myslíte, jak by se dala vaše domněnka ověřit? Odpověď je zřejmá.

Lektor/ka rozdá žákům do dvojic až trojic bílé misky na odlov, lupy, určovací klíče a krátce je poučí o zacházení s živými tvory (i když jsou to "jen" drobní živáčci, najdeme a prohlédneme si je a poté opět přendáme zpět do kompostu - na slunci by umřeli, jsou přizpůsobení životu v půdě). Žáci upoutaní na vozíčku mají dobrý přístup k vermikompostéru.

Žáci mají za úkol se zaměřit nejprve na žížalu a zjistit, jakým způsobem se pohybuje. Žáci mohou začít ve dvojicích realizovat a vyplňovat další 3 jednoduché úkoly k pozorování 3 živočichů, které mohou najít v kompostu. Lektor/ka na konci pozorování s dětmi vyhodnotí odpovědi a krátce dodá vybrané informace k živočichům. Úkoly: 1) polož žížalu na papír, přilož papír k uchu, zavři oči a poslouchej. Pak do pracovního listu napiš, co jsi slyšel. 2) Pod lupou si prohlédni, jak vypadá žížala a pak do pracovního listu nakresli, jak vypadá. 3) Najdi v kompostu alespoň dva další živočichy, pozoruj je pod lupou a podle klíče urči, o jaké živočichy jde.

Žáci také porovnají druhovou skladbu živočichů v jednotlivých typech kompostů.

II. BLOK: Pondělí večer

Název bloku: Vymodeluj žížalu

Aktivita č. 1: MODELOVÁNÍ PŮDNÍCH ŽIVOČICHŮ

Dílčí cíl aktivity: rozvoj fantazie, tvůrčí schopnosti, opakování toho, co jsme viděli, stimulace hmatu.

Prostředí: zahrada se stolky nebo sál

Pomůcky, materiál: jíl, krycí igelit, voda na umytí, určovací klíče a obrázky půdních živočichů (Příloha 3, 3b), binokulár, ukázky půdních živočichů (stínka, žížala apod.)

Podrobný popis aktivity:

Žáci mohou z jílu vymodelovat, co je dnes zaujalo, buď reálné živočichy, které našli, nebo také klidně úplně vymyšlené. K dispozici mají obrázky půdních živočichů a také binokulár s preparáty nebo šetrně odebranými živými živočichy, které dnes našli.

III. BLOK: Úterý dopoledne

Název bloku: Voda v sadu

Aktivita č. 1: **KOMUNITNÍ KRUH**

Dílčí cíl aktivity: stmelení komunity

Prostředí: venku, případně vevnitř

Pomůcky, materiál: sedátka, mluvicí předmět (např. balonek)

Podrobný popis aktivity:

Žáci sedí v kruhu a jeden po druhém sdílí, jak se momentálně cítí, co by dnes chtěli prožít a jestli je něco trápí. Lektor/ka adekvátně reaguje, pokud by z diskuse vyplynuly potřeby řešit nějaký problém, snaží se v rámci kruhu žáky podpořit v řešení.

Aktivita č. 2: **KDE VŠUDE MÁME VODU**

Dílčí cíl aktivity: seznámení se s tím, kde všude je voda, s tím, proč je důležitá

Prostředí: zahrada Centra Veronica

Pomůcky, materiál: pracovní listy s obrázky jednotlivých vodních prvků v zahradě (Příloha 4), psací potřeby, síťka

Podrobný popis aktivity:

Žáci na základě pracovního listu hledají v zahradě místa, kde se nacházejí vodní prvky - sběrné IBC na dešťovou vodu, sud s přepadem do mokřadního záhonku, zelená střecha, potůček, jezírko, studna... nalezené objekty odškrtačují z obrázkového seznamu. Když většina žáků najde všechna místa, lektor/ka je s nimi projde a u každého si řeknou, k čemu je asi dobré, pro koho by to mohlo být útočiště a podobně. Lektor/ka také upozorňuje na živočichy, které je možné pozorovat, případně lehce vylovit.

Stanovištěm, u kterého skončí, je sud s přepadem do mokřadního záhonu.

Aktivita č. 3: POTŘEBUJEME V SADĚ VODU?

Dílčí cíl aktivity: uvědomění si, k čemu je voda.

Prostředí: venku, případně vevnitř

Pomůcky, materiál: –

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka motivuje žáky: Víte, že potřebujeme vodu v domácnosti - k čemu všemu? Žáci odpovídají. Lektor/ka pokračuje - k čemu je voda v zahradě? Potřebujeme ji tam? Pokud je to potřeba, dovede děti k závěru, že nejzjevněji vodu potřebují rostliny, ale také obyvatelé sadu z živočišné říše.

Motivuje: Pojdme prozkoumat, jaké rostliny tu můžeme najít!

Aktivita č. 4: BYLINKY V ZAHRADĚ

Dílčí cíl aktivity: seznámení se s bylinkovou zahrádkou, prožitek vůní a chutí

Prostředí: venku, případně vevnitř

Pomůcky, materiál: bylinky, několik druhů jejich nálevů ve skleněných džbánech, hrníčky

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka přechází k mokřadní zahrádce, ukazuje, jaké rostliny tam rostou. Upozorňuje na vlhkomilnou mátu - máme z ní prospěch? Je to bylinka. Hovoří s žáky o tom, jestli ji znají, k čemu je dobrá. Většina bylinek je suchomilných. Lektor/ka s žáky projde ještě spirálový záhon okomentuje a přejdou k bylinkovým záhonům před Centrem Veronica. Projdou si bylinky, poznávají je, hovoří o nich.

U záhonu jsou připraveny džbány s čaji a hrníčky. Lektor/ka se zeptá, jestli žáci vědí, jak se připravuje bylinkový čaj. (Čerstvé či sušené bylinky se zalijí vroucí vodou a nechají se vyluhovat cca 10 minut, poté se scedí a jakmile čaj vychladne na příjemnou teplotu, může se pít. Bylinkový čaj není potřeba ničím sladit, kdo je ale mlsoun a potřebuje sladkou chuť, ať si do čaje přidá trochu medu, ne ale do vřelého, zničily by se tím léčivé látky obsažené v medu.) Lektor/ka pak každému nalije trochu bylinného čaje. Nejprve rozmarýn, jakmile děti ochutnají a prozkoumají vůni a chuť, lektor/ka odpočítá 3, 2, 1 a na teď všichni žáci společně vykřiknou název bylinky, kterou pili. Stejným způsobem se postupuje s čajem z mateřídoušky, z heřmánku a nakonec ze šalvěje - u té lektor/ka žáky upozorní, ať si dají jen malinko, resp. ať ji jen kloktají.

Aktivita č. 5: VOŇAVÉ PEXESO

Dílčí cíl aktivity: seznámení se s bylinkami, prožitek vůní a chutí

Prostředí: venku, vevnitř

Pomůcky, materiál: voňavé pexeso - látkové sáčky s různým druhem bylinky, vždy po 4 vzorcích

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka žáky motivuje: podle čeho všeho můžeme bylinky poznat? Podle vzhledu, ale také podle vůně. Předloží jim bylinkové pexeso a vyzve žáky, aby zkusili podle vůně najít dvojice a dokonce i identifikovat rostlinku ukrytou vevnitř.

Potom tuto i předchozí aktivitu společně zreflektují.

Aktivita č. 6: **MALOVÁNÍ MĚSÍČKU MĚSÍČKEM**

Dílčí cíl aktivity: rozvoj tvořivých dovedností, kreativity, uvolnění se

Prostředí: venku, vevnitř

Pomůcky, materiál: stoly, čtverce látky, případně filtrační nebo akvarelový papír, květy měsíčku, ibišku, slézu, lnu nebo jiné pestré květy, listy, papírové utěrky, kladívka, pinzety

Podrobný popis aktivity:

Žáci si vyberou - natrhají květy, které se jim líbí, umístí je na látku, případně filtrační nebo akvarelový papír, podle své fantazie do obrazců, mandal nebo náhodně. Do kompozice mohou použít i listy (je vhodné ověřit, jestli tyto listy hezky barví, nebo jestli dělají jenom žluté fleky). Naskládané části rostlin překryjí žáci papírovou utěrkou a začnou do nich klepat kladívky. Dbají na to, aby se květy pokud možno nepohybovaly. Když je otisk květů velmi patrný, opatrně sundají utěrku a pinzetou odstraní zbytky rostlin.

IV. BLOK: Úterý odpoledne

Název bloku: Plný košík ovoce (a zeleniny)

Aktivita č. 1: **ROZMANITOST V ZAHRADĚ**

Dílčí cíl aktivity: posílení senzitivity a motoriky, seznámení se s diverzitou stromů a keřů, rostlin na zahradě

Prostředí: zahrada, sad

Pomůcky, materiál: listy stromů a keřů sadu, plody ze sadu, jahody i zelenina ze zahrady, která právě plodí (červená řepa, ředkev, cuketa, cibule, dýně, pokud je)

Podrobný popis aktivity:

Žáci sedí v kruhu, lektor/ka jim doprostřed dá nasbírané listy různých stromů, keřů a zeleniny z našeho sadu a zahrady. Žáci mají za úkol si vzít jeden list a v zahradě najít ještě jeden co nejvíce podobný. Poté se vrátí a snaží se poznat/uhodnout, ke kterým listům patří jednotlivé druhy plodů. Potom lektor/ka vytáhne také zeleninu s jejími listy a žáci zkusí přiřadit listy i k zelenině.

Aktivita č. 2: **ROZMANITOST V ZAHRADĚ**

Dílčí cíl aktivity: posílení environmentální senzitivity, uvědomění si důležitosti a výhod biodiverzity v sadu

Prostředí: zahrada, sad

Pomůcky, materiál: –

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka zavede s žáky rozhovor o stromech a rostlinách v sadu. Vybízí žáky k přemítání: vidíte nějakou výhodu v plodech nasbíraných na vlastní zahradě? Ptá se žáků na chuťové preference, každý má maličko jiné, i proto je vhodná vyšší diverzita. Stáčí rozhovor na další výhody diverzity v zahradě - hmyz vázaný na jednotlivé druhy, jak škodlivý, tak prospěšný, s tím spjatá větší odolnost proti škůdcům, vyšší odolnost proti nemocem.

Aktivita č. 3: **SBĚR PLODŮ ZE SADU A ZAHRADY**

Dílčí cíl aktivity: utvrzení se v poznávání plodů, procvičení hrubé motoriky

Prostředí: zahrada, sad

Pomůcky, materiál: košíky, nožičky, nůžky

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka žáky požádá, aby nasbírali různé plody na svačinu. Někteří sbírají ovoce, které je zralé - rybíz, angrešt, maliny, jahody, jiní zeleninu - mrkev, červenou řepu, cuketu, brambory, apod.

Aktivita č. 4: **PŘIPRAV SI SVOU SVAČINU!**

Dílčí cíl aktivity: utvrzení se v poznávání plodů, procvičení hrubé i jemné motoriky, učení se prožitkem

Prostředí: zahrada, sad, v případě nouze uvnitř

Pomůcky, materiál: plody nasbírané v předchozí aktivitě, nožičky, kartáče, voda na mytí,

pečicí plech/rošt, venkovní ohniště/pec, olej, koření/bylinky, vykrajovátka

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka s žáky omyjí a očistí zeleninu, s pomocí asistentů ji krájí na stejně silná kolečka. Pro rozšíření požitku kombinují kolečka mezi sebou tak, že vykrojí doprostřed koleček zeleniny různé tvary, které pak vkládáme do koleček jiné zeleniny. Zajímavá je kombinace jinak barevné nebo jinak nakořeněné zeleniny.

Po nakořenění, případně osolení a seskládání zeleniny se naskládá na plech/rošt, zakape olejem a dá se péct. Z ovoce se vytvoří ovocný salát. Takto připravené plody se mohou konzumovat okamžitě nebo při večeři, záleží na situaci.

Je důležité, aby byl oheň nebo pec nachystána už před programem.

V. BLOK: Úterý večer

Název bloku: Muzikoterapie

Aktivita č. 1: **MUZIKOTERAPIE**

Dílčí cíl aktivity: psychosociální působení, rozvoj kreativity, uvolnění se; terapie vhodná pro specifickou skupinu.

Prostředí: venku, vevnitř

Pomůcky, materiál: —

Podrobný popis aktivity:

Žáky navštíví profesionální muzikoterapeut a připraví jim program.

Aktivita č. 2: **PLSTĚNÍ**

Dílčí cíl aktivity: rozvoj kreativity, uvolnění se.

Prostředí: venku, vevnitř

Pomůcky, materiál: vlna přírodní i obarvená, plstíci jehly, plstíci podložky, formičky; papíry, lepidlo

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka žákům vysvětlí, jak se plstí, upozorní na opatrnost při práci s plstíci jehlou. Žáci, kteří pro své specifické potřeby nemohou pracovat s jehlou, mohou vlnu lepit na papírový podklad. Žáci plstí nebo malují vlnou objekty, které je v průběhu dne zaujaly, ať už konkrétní předměty, rostliny nebo plody, nebo abstraktní výtvary inspirované zážitky dne.

VI. BLOK: Středa dopoledne

Název bloku: Masáže

Aktivita č. 1: **KOMUNITNÍ KRUH**

Dílčí cíl aktivity: stmelení komunity

Prostředí: venku, vevnitř

Pomůcky, materiál: sedátka, mluvicí předmět (např. balonek)

Podrobný popis aktivity:

Žáci sedí v kruhu a jeden po druhém sdílí, jak se momentálně cítí, co by dnes chtěli prožít a jestli je něco trápí. Lektor/ka adekvátně reaguje, pokud by z diskuse vyplynuly potřeby řešit nějaký problém, snaží se v rámci kruhu žáky podpořit v řešení.

Aktivita č. 2: **MASÁŽE**

Dílčí cíl aktivity: uvolnění, procvičení a protažení svalů; terapie potřebná pro specifickou skupinu žáků

Prostředí: vevnitř

Pomůcky, materiál: –

Podrobný popis aktivity:

Žáky navštíví profesionální maséři a připraví jim dopolední program.

VII. BLOK: Středa odpoledne

Název bloku: Hmyz

Aktivita č. 1: **VÝVOJOVÁ STADIA**

Dílčí cíl aktivity: představení vývojových stádií motýlů, vybraných informací o biologii motýlů, rozvoj hrubé motoriky, naladění na téma

Místo: venku, popřípadě prostorná místnost

Pomůcky, materiál: karimatky, barevné gázy, salát, padák, brčka

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka vybídne žáky, aby zaujali svá místa a zeptá se, jestli ví, jak začíná život motýla. Žáci se nejdříve dívají na lektory, kteří pohyby demonstrují, a potom cvičí podle svých dispozic společně s lektory. Lektor/ka pohybem představí vajíčko, jde do pozice dítěte. Vajíčko je v klidu, hluboce dýcháme, spočítáme 3 hluboké nádechy a výdechy, z vajíčka se začne klubat housenka: lektor/ka dlaněmi představí kusadla a začne se vlnit z pozice dítěte do kleku, mohou se pídalkovitým pohybem přiblížit k miskám se salátem a ochutnat, housenka dlaněmi přijímá potravu. Když je housenka vypasená, změní se do kukly: všechny housenky se natěsnají k sobě, udělají dřep a ruce v překřížení se drží ramen. Lektoři přes ně přehodí barevný padák. Po nějaké době kuklení padák lektori odhalí.

Z kukly se nakonec líhne motýl, ruce se protřepávají a současně natahují. Použije se barevný šátek, který se drží za zády oběma rukama, protřepe a následně se motýli proletí po okolí.

Aktivita č. 2: **STEZKA K BIOTOPŮM, PŘÍJEM POTRAVY SOSÁNÍM**

Dílčí cíl aktivity: rozvoj orientace v terénu, chuťového vnímání

Pomůcky, materiál: 4x obrázky biotopů, barevné fáborky, brčka, květy, mošty

Místo: venku

Podrobný popis aktivity:

Žáky rozdělíme do 4 skupin a každé přiřadíme jednu barvu, která reprezentuje specifický biotop. Podle barevných indicií, např. fáborky a necháme žáky najít svůj biotop, kde si "sosnou" sladkého nektaru z květů. Než žáci vyrazí, ujistíme se, že mají brčka, aby mohli ochutnat sladké překvapení na konci stezky a připomeneme jim, jak jsou pro motýla důležité chuťové receptory na chodidlech, které aktivují rozvinutí sosáku. Žák si skrze napodobování prožije způsob přijímání potravy motýla a rozvine své chuťové vnímání.

Žáky pobídneme, aby své nálezy (mošt a květy) přinesli zpět k lektorovi.

Aktivita č. 3: **ODCHYT LUČNÍHO HMYZU**

Dílčí cíl aktivity: pozorování rozmanitosti hmyzu na louce, strukturovaná badatelská lekce

Prostředí: exteriér

Pomůcky, materiál: smýkačky, určovací klíče k lučním bezobratlým, určovací klíč k blanokřídilým (Příloha 5), psací potřeby, výkresy

Podrobný popis aktivity:

Žáci se posadí do kruhu, lektoři jim sdělí, že jejich dalším úkolem bude prověřit diverzitu/rozmanitost místní louky. Žáci se rozdělí do skupin a v rámci svých skupin si nejprve tipnou, kolik různých druhů hmyzu na louce objeví, své úvahy si zapíší na papír. Následně dostanou pomůcky – smýkačky a určovací klíče. Než vyrazí s asistenty do terénu - do sadu, lektoři je poučí o bezpečném odchytu hmyzu. Po 20 minutách se žáci vrátí zpět a zjištěné zpracují jako poster. Následně každá skupina odprezentuje, jaké druhy hmyzu se jim podařilo odchytit. V rámci prezentace svých výsledků každá skupina zhodnotí, jak se jim aktivita líbila a na jaké zajímavosti v průběhu aktivity žáci přišli. Prezentace tak slouží i jako zpětná vazba pro lektory.

Aktivita č. 4: PROČ JE HMYZ V ZAHRADĚ DŮLEŽITÝ?

Dílčí cíl aktivity: uvědomění si významu hmyzu v přírodě.

Prostředí: exteriér/interiér

Pomůcky, materiál: –

Podrobný popis aktivity:

Rozhovor na téma významu hmyzu - opylování, potravní řetězce. Žáci sdělují, jaké potravní řetězce znají. Lektor/ka v případě potřeby doplňuje, nebo pokládá otázky k doplnění.

Aktivita č. 5: HMYZÍ EPIZODY

Dílčí cíl aktivity: komunikace, spolupráce, kreativní myšlení

Prostředí: prostorná místnost s dobrou akustikou/klidný exteriér

Pomůcky, materiál: ---

Podrobný popis aktivity:

Žáci se rozdělí do tří skupin a v nich společně vytvoří krátké dramatické etudy, jejichž tématem bude hmyzí říše. Podstatou je, aby se jednalo o krátké příběhy, které mají svůj začátek, zápletku a rozuzlení. Skupiny dostanou prostor pro samostatnou práci na příběhu, poté si jednotlivé příběhy navzájem odprezentují, zkusí je zahrát. Následuje reflexe těchto dramaticky zpracovaných příběhů.

VIII. BLOK: Středa večer

Název bloku: Za svatojánskými broučky

Aktivita č. 1: **OHĚŇ**

Dílčí cíl aktivity: stmelení komunity

Prostředí: exteriér

Pomůcky, materiál:

Podrobný popis aktivity:

Založení táboráku, opékání buřtů, zpěv u táborového ohně, stmelení komunity, rozhovory o dosavadních zážitcích.

Aktivita č. 2: **ZA SVATOJÁNSKÝMI BROUČKY**

Dílčí cíl aktivity: prožitek v přírodě

Prostředí: udržovaná lesní cesta - terén musí být vhodný pro vozíčkáře

Pomůcky, materiál: led diodová světýlka (alespoň 100 ks), louče, baterka, proutěný košík

Podrobný popis aktivity:

Aktivitu je nutné provést až po setmění. Před samotnou aktivitou lektori rozmístí podél cesty hořící louče a na konci trasy na určitém území na kraji lesa položí na zem jednotlivá světýlka. Lektori před výpravou žáky motivují: *Dnes je kouzelná noc, kdy za soumraku vylétávají svatojánští broučci, aby odehnali zlé síly a přilákali ty dobré. Svatojánští broučci jsou plachá stvoření, a proto musíme jít v naprosté tichosti až na místo, kde je uvidíme. Na cestu nám budou svítit louče. Až se dostaneme na místo, kde uvidíme svatojánské broučky, bude vaším úkolem sbírat broučky po jednom a odnášet je do proutěného koše na dohodnuté místo. Ale pozor! Svatojánské broučky hlídá strážce lesa. Když budete hluční, uslyší vás a posvítí na vás světlem. Pak musíte broučka okamžitě položit na zem, vrátit se za lektorem/lektorkou a pohlédit pařez, u kterého bude stát. Pak můžete pokračovat ve sbírání. Pokud byste tento rituál neudělali, svatojánští broučci ztratí svoji moc.*

Jeden z lektorů se do lesa vydá dříve a schová se za strom. Pokud budou žáci neopatrní a budou dělat velký hluk, posvítí na ně baterkou.

Jakmile jsou všichni broučci sesbíraní, vydají se žáci v tichosti zpět. Zde rozmístí svatojánské broučky na zahradu a v tichosti se vydají do svých pokojů.

IX. BLOK: Čtvrtek ráno

Název bloku: Canisterapie

Aktivita č. 1: **KOMUNITNÍ KRUH**

Dílčí cíl aktivity: stmelení komunity

Prostředí: exteriér/interiér

Pomůcky, materiál: sedátka, mluvicí předmět (např. balonek)

Podrobný popis aktivity:

Žáci sedí v kruhu a jeden po druhém sdílí, jak se momentálně cítí, co by dnes chtěli prožít a jestli je něco trápí. Lektor/ka adekvátně reaguje, pokud by z diskuse vyplynuly potřeby řešit nějaký problém, snaží se v rámci kruhu žáky podpořit v řešení.

Aktivita č. 2: **CANISTERAPIE**

Dílčí cíl aktivity: psychosociální a rehabilitační terapie potřebná pro danou skupinu

Prostředí: exteriér/interiér

Pomůcky, materiál: sedátka, mluvicí předmět (např. balonek)

Podrobný popis aktivity:

Mezi žáky přijede specialista na canisterapii a vytvoří jim program.

X. BLOK: Čtvrtek odpoledne

Název bloku: Včely

Aktivita č. 1: **LET ČMELÁKA**

Dílčí cíl aktivity: vnímání hudby a vlastního těla, vnímání ostatních, naladění se na téma, rozvoj hrubé motoriky

Prostředí: prostorná místnost s dobrou akustikou / bez ozvěny

Pomůcky, materiál: nahrávka skladby Rinského-Korsakova Let čmeláka, repro-bedny + zařízení, na němž je možno skladbu přehrát (ideálně počítač)

Podrobný popis aktivity:

Žáci se nejprve pohodlně usadí a lektor/ka jim pustí nahrávku skladby Let čmeláka. Jakmile skladba dozní, diskutují společně o tom, jaké pocity v nich skladba vyvolávala, a jak by skladbu nazvali. Až po této diskusi prozradí lektor/ka skutečný název skladby. A znovu se pokusí své dojmy ze skladby v tomto novém kontextu rozebrat. Lektor/ka pustí skladbu znovu a žáci se pokoušejí vytvořit pohybovou kreaci na tuto skladbu (pohyby rukou, hlavy apod). Nakonec mohou zkusit vymyslet společně (či ve skupinách) jednoduchou pohybovou

(dle individuálních možností vzhledem ke stupni postižení) či taneční choreografii na vozíčkách.

Aktivita č. 2: **VÝVOJOVÁ STÁDIA VČELY MEDONOSNÉ**

Dílčí cíle aktivity: opakování vývojových stádií včely medonosné

Prostředí: exteriér - u včelínu

Pomůcky: modely a obrázky vývojových stádií včely medonosné (Příloha 6), úl, včelstvo

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka žáky motivuje: Včera jsme hovořili o hmyzu a jeho prospěšnosti, o tom, jak je důležitý v zahradě, že například opyluje květy. Pojdme se podívat na další důležitý hmyz! U včelínu žáky vyzve, aby řekli, kdo v tomto domečku bydlí. Včely. Žáci sdělují, kdo by mohl v tomto domečku bydlet? Včely. Žáci sdílí, jaký vztah mají ke včelám. Jsou včely v zahradě potřebné?

Lektor/ka se zeptá, jestli někdo z rodiny žáků chová včely a jak se těmto osobám říká? Včelaři. Lektor/ka žákům rozdá včelařské klobouky. Dobrý včelař by měl vědět, co se děje v úle, a měl by svým včelám rozumět. Lektor/ka žákům řekne vybrané informace o včelstvu, svůj výklad zaměří na úl, z čeho se skládá, jak včely tvoří své dílo apod.

Lektor/ka žákům ukáže plyšovou včelu a pokračuje: A tady k nám přilétá včela mladuška, která se právě vylíhla. Je tady, aby nám pomohla porozumět včelám, a jistě se od ní dozvíme mnoho zajímavého o těchto obdivuhodných tvorech.

Mladuška je právě vylíhnutá včela, která si musí ještě nějakou dobu počkat, než poprvé vylétne z úlu, ale přesto už má hodně za sebou. Ještě před tím, než se stala dospělou mladou včelou, musela projít několika proměnami (vývojovými stádii). Tato stadia jsou podobná stadiím motýla nebo dalších druhů hmyzu. Uměli byste je vyjmenovat?

Žáci dostanou obrázky a řadí vývojová stadia za sebou - vajíčko, larva, předkukla, kukla, dospělec. Lektor/ka nechá kolovat také modely zalité v pryskyřici.

Aktivita č. 3: **KDO JE KDO V ÚLU**

Dílčí cíl aktivity: uvědomění si, jak mnoho rolí včely v úle zastávají

Prostředí: exteriér

Pomůcky, materiál: sady kartiček s obrázky dělnice, trubce a královny (Příloha 7)

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka vykládá žákům o různých rolích včely od jejího vyklubání z kukly a také o rolích královny a trubců. Neprozrazuje hned na začátku, o kom mluví a žáci ukazují kartičky s obrázkem toho, koho si myslí, že je daná aktivita úlohou. Lektor/ka to vždy na konci popisu aktivity prozradí.

Aktivita č. 4: **POTŘEBUJEME OPYLOVAČE?**

Dílčí cíl aktivity: uvědomění si závislosti na opylovačích

Prostředí: exteriér

Pomůcky, materiál: dřevěná tabule s obrázky různých druhů ovoce a zeleniny, papírové květy, obrázky opylovačů (Vybráno z Příloha 1)

Podrobný popis aktivity:

Před programem lektoři rozmístí na dostatečně velkou plochu louky papírové květy. Lektoři žákům vysvětlí, že spousta plodů máme díky hmyzu, který opyluje květy, a vysvětlí žákům, jakým způsobem k opylení dochází. Pak si žáci prohlédnou obrázky různých opylovačů. Následuje hra: Žáci se rozdělí do čtyř skupin, každá skupina dostane svou obálku s obrázky. Úkolem žáků je v rámci svých skupin rozdělit obrázky ovoce a zeleniny na dvě hromádky, na jednu skládají plody, které vyrostou díky opylovačům, na druhou hromádku dávají ty plody, které podle nich nepotřebují opylení. Jakmile mají hotovo, lektoři s žáky projdou všechny hromádky a vyhodnotí, zda žáci rozdělili obrázky správně. Na všech obrázcích jsou plody, které potřebují opylení. Co by se stalo, kdybychom o hmyz, který opyluje, přišli? Museli bychom opylovače v jejich úslužné práci nahradit.

Aktivita č. 5: **VČELÍ PRODUKTY**

Dílčí cíl aktivity: smyslové vnímání, ukázka včelích produktů

Prostředí: exteriér/interiér

Pomůcky, materiál: plástek, med, rouskový pyl, propolis

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka žákům ukazuje různé včelí produkty, povídají si o jejich významu a využití, čichají, ochutnávají.

Aktivita č. 6: **PŘÍPRAVA TĚSTA NA PERNÍKY**

Dílčí cíl aktivity: smyslové vnímání, stimulace hmatu, rozvoj jemné motoriky

Prostředí: interiér - kuchyňka

Pomůcky, materiál: ingredience na perníkové těsto, vál, vykrajovátka, plech, trouba, zdobení

Podrobný popis aktivity:

Žáci podle receptu připraví a vyválí těsto na perníky, vykrají a upečou je. K přípravě těsta použijí včelí med.

XI. BLOK: Čtvrtek večer

Název bloku: Včelí laskání

Aktivita č. 1: **DISKUZE O KOSMETICE SE VČELÍMI PRODUKTY**

Dílčí cíl aktivity: naladění na další aktivitu

Prostředí: interiér

Pomůcky, materiál:--

Podrobný popis aktivity:

Lektoři s žáky hovoří o kosmetice se včelími produkty, jaké by mohla mít prospěšné účinky.

Aktivita č. 2: **PŘÍPRAVA A APLIKACE MEDOVÉ PLEŤOVÉ MASKY**

Dílčí cíl aktivity: relaxace, uvolnění

Prostředí: interiér

Pomůcky, materiál: misky, ingredience a recepty (Příloha 8) na pleťovou masku, kosmetické špachtle, čelenky na ochranu vlasů, ručníky, teplá voda, teplý nálev z heřmánku

Podrobný popis aktivity:

Žáci si podle receptu podle receptu připraví pleťovou masku, potom jim lektoři aplikují na obličej, případně krk ručníky namočené v teplém nálevu z heřmánku, po nějaké době pak také samotnou masku. Po deseti minutách se maska jemně umyje teplou vodou, pleť by měla odpočívat.

XII. BLOK: Pátek

Název bloku: Výlet do ZOO

Aktivita č. 1: **KOMUNITNÍ KRUH**

Dílčí cíl aktivity: stmelení komunity

Prostředí: venku, vevnitř

Pomůcky, materiál: sedátka, mluvicí předmět (např. balonek)

Podrobný popis aktivity:

Žáci sedí v kruhu a jeden po druhém sdílí, jak se momentálně cítí, co by dnes chtěli prožít a jestli je něco trápí. Lektor/ka adekvátně reaguje, pokud by z diskuse vyplynuly potřeby řešit nějaký problém, snaží se v rámci kruhu žáky podpořit v řešení.

Aktivita č. 2: **EXKURZE DO ZOO A ZÁMEK LEŠNÁ**

Dílčí cíl aktivity: exkurze po vzdělávací zahradě, seznámení se s velmi různými, mnohdy exotickými zvířaty a rostlinami, stmelení kolektivu, zážitková pedagogika

Prostředí: exteriér/interiér ZOO

Pomůcky, materiál: —

Podrobný popis aktivity:

Žáci jedou na exkurzi do ZOO a zámek Lešná, která je výjimečná ohleduplným přístupem ke zvířatům a velkorysími prostory pro výběhy.

XIII. BLOK: Sobota dopoledne

Název bloku: Domečky přírodní zahrady

Aktivita č. 1: **KOMUNITNÍ KRUH**

Dílčí cíl aktivity: stmelení komunity

Prostředí: exteriér/interiér

Pomůcky, materiál: sedátka, mluvicí předmět (např. balonek)

Podrobný popis aktivity:

Žáci sedí v kruhu a jeden po druhém sdílí, jak se momentálně cítí, co by dnes chtěli prožít a jestli je něco trápí. Lektor/ka adekvátně reaguje, pokud by z diskuse vyplynuly potřeby řešit nějaký problém, snaží se v rámci kruhu žáky podpořit v řešení.

Aktivita č. 2: TVOROVÉ SADU A JEJICH ÚKRYT

Dílčí cíl aktivity: aktivizace, podpora vnímavosti a vztahu k přírodě, orientace v terénu, spolupráce

Prostředí: zahrada a sad Centra Veronica

Pomůcky, materiál: —

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka žáky motivuje: Včera jste byli v zoologické zahradě a viděli tam mnoho zajímavých živočichů. I tady už jste viděli spoustu živočichů. Co myslíte, máme tu pro ně zázemí podobně jako v ZOO? Pojďme se na to podívat! Nechá žákům jistý čas na probádání sadu. Jejich úkolem je najít místo, o kterém si myslí, že je dobrým úkrytem pro nějakého živočicha a pro jakého konkrétně. Žáci sdílí své poznatky s ostatními.

Aktivita č. 3: NAJDI DOMEČEK!

Dílčí cíl aktivity: orientace v mapě

Prostředí: zahrada a sad Centra Veronica

Pomůcky, materiál: plánec zahrady pro každého žáka (Příloha 9), nálepky živočichů ve sklenicích (Příloha 2), tužky

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka rozdá žákům do dvojic až trojic plánek zahrady a vysvětlí jim, že podle nich v zahradě vyhledají domečky živočichů - je to tedy vlastně také tak trochu jako v ZOO, protože živočichové jsou lákáni připraveným zázemím. U vyznačených domečků žáci najdou nálepku, kterou si nalepí do plánu na šedé kolečko symbolu zvířete, které v domečku bydlí. Zároveň si mohou vyplnit tajenku - informace o zvířatech naleznou na informačních tabulích vedle domečků pro živočichy. Jejich úkolem je co nejdříve získat všechny nálepky a vyluštit tajenku.

Žáci ve dvojicích hledají, po uplynutí stanoveného limitu lektor/ka všechny svolá zpět do altánu. Žákům, kterým se podařilo vyluštit tajenku („ZAHRADA JE NÁŠ KAMARÁD“), všichni ostatní zatleskají.

Aktivita č. 4: KOMU CO POSLOUŽÍ?

Dílčí cíl aktivity: shrnutí, jakými přírodními prvky je možné v sadu podpořit bohatost živočišných druhů a čím jsou tyto druhy prospěšné

Prostředí: zahrada a sad Centra Veronica

Pomůcky, materiál: —

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka s žáky znovu projde všechny prvky v zahradě a v sadu, které mohou sloužit jako úkryty pro živočichy, a společně shrnou, který živočich by jich mohl využít a čím je v sadu a zahradě prospěšný.

Aktivita č. 5: VÝROBA HMYZÍCH DOMKŮ/PTAČÍCH BUDEK

Dílčí cíl aktivity: posílení hrubé a jemné motoriky, orientace v návodu, pocit potřeby a užitečnosti

Prostředí: zahrada

Pomůcky, materiál: Kit na přípravu hmyzích domků nebo ptačích budek, hřebíky, kladívka, sponkovačka, návody na výrobu.

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka žáky poprosí, jestli by mu nepomohli ve skupinách připravit další domečky pro živé tvory, aby jich v zahradě bylo víc. Žáci se rozdělí do dvou až 4 skupin, domluví se, co vytvoří a začnou na tom pracovat. Potom pro výrobky společně najdou místo a rozmístí je po sadu.

XIV. BLOK: Sobota odpoledne

Název bloku: Vytvoř si model vlastního sadu

Aktivita č. 1: STERILNÍ ZAHRADA

Dílčí cíl aktivity: shrnutí významu pestrosti zahrady, naladění na další aktivitu

Prostředí: altán v zahradě centra

Pomůcky, materiál: plátno zahrady, karty přírodních prvků v zahradách (Příloha 10), karty živočichů (Příloha 1), sedátka

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka rozmístí doprostřed kruhu plátno sterilní zahrady a vyzve žáky, aby se zkusili zamyslet nad tím, jak je tato zahrada vhodná pro výskyt živočichů. Kde by mohli v této zahradě žít ježci, motýli, čmeláci nebo ještěrky? Není tam pro ně žádný vhodný životní prostor.

Žáci zkusí zahradu lehce pozměnit. Lektor/ka jim dá na výběr karty přírodních prvků v zahradách, aby je rozmístili na plátno tam, kde by se v zahradě hodily. (Například divočinu do rohů zahrady, kompost místo popelnic, biotop jezírka místo sterilního bazénu apod.)

Až se žáci domluví, kam prvky umístí, lektor/ka jim dá vylosovat obrázky živočichů, které pak žáci přiloží na ta místa zahrady, kterou právě vybudovali.

Aktivita č. 2: VYTVOŘ SI VLASTNÍ MODEL SADU

Dílčí cíl aktivity: rozvoj tvořivosti, propojování souvislostí

Prostředí: zahrada a sad

Pomůcky, materiál: přírodniny sesbírané v zahradě, výtvarné potřeby, lepidlo, tavná pistole, podložky či vhodný podklad modelu

Podrobný popis aktivity:

Lektor/ka přinese velký abstraktní obraz zahrady, který žáci vytvořili první den pobytu. Žáci jsou rozděleni do dvojic či trojic. Každá skupina si na obrazu vybere místo, které se jí nejvíce líbí a oslovuje ji - nemuseli ho předtím vytvářet členové skupiny. Lektor/ka žákům oznámí, že se teď promění v zahradní architektky a krajináře a budou navrhovat zahradu/sad, ke kterému udělají také model, a který, pokud to žáci dovolí, bude vystaven na Centru Veronica a bude inspirací pro návštěvníky, kteří si připravují vlastní zahradu. Žáci si vystříhnou vybrané místo z abstraktního společného obrazu a použijí je jako součást do svého modelu sadu/zahrady, který začnou vytvářet. Použijí k tomu přírodniny, papíry, barvy, cokoliv potřebují a je k dispozici.

Je jim oznámeno, že večer bude slavnostní vernisáž, na které budou svá díla prezentovat. (Na vernisáž mohou být pozvaní i další zaměstnanci Centra Veronica, aby jí přidali na vážnosti - důležité je citlivě rozmyslet, jestli je to v konkrétní skupině vhodné a nebyl to naopak stresový faktor.)

XV. BLOK: Sobota večer

Název bloku: Slavnostní vernisáž

Aktivita č. 1: VERNISÁŽ

Dílčí cíl aktivity: představení vlastních děl, rozvoj komunikačních dovedností

Prostředí: interiér

Pomůcky, materiál: výtvary z odpoledne, prádelní šňůra, suroviny na občerstvení (jednohubky, pití), skleničky, talířky

Podrobný popis aktivity:

Žáci si rozdělí role. Někteří budou připravovat občerstvení z připravených surovin, jiní budou instalovat výtvarná díla, která vznikla v rámci dopoledního programu. Jakmile je vše nachystáno, lektori zahájí vernisáž úvodním slovem a vyzvou první skupinku, aby představila své dílo. Prezentovat budou všichni žáci ve skupině, ve výkladu se tedy musí prostřídat všichni. Takto budou představena všechna výtvarná díla. Následně žáci korzují a detailně zkoumají všechna díla, u toho náležitě diskutují a občerstvují se. Lektori mohou program doprovázet hudebními nástroji, případně atmosféru dokreslit reprodukovanou hudbou.

XVI. BLOK: Neděle dopoledne

Název bloku: Evaluace a rozloučení

Aktivita č. 1: **KOMUNITNÍ KRUH**

Dílčí cíl aktivity: stmelení komunity

Prostředí: exteriér/interiér

Pomůcky, materiál: sedátka, mluvící předmět (např. balonek)

Podrobný popis aktivity:

Žáci sedí v kruhu a jeden po druhém sdílí, jak se momentálně cítí, co by dnes chtěli prožít a jestli je něco trápí. Lektor/ka adekvátně reaguje, pokud by z diskuse vyplynuly potřeby řešit nějaký problém, snaží se v rámci kruhu žáky podpořit v řešení.

Aktivita č. 2: **ZPĚTNÁ VAZBA ŽÁKŮ**

Dílčí cíl aktivity: žáci ohodnotí program pobytu, sdílení emocí

Prostředí: venku, popřípadě vevnitř

Pomůcky, materiál: kruh s výsečemi představující jednotlivé bloky programu, psací potřeby

Podrobný popis aktivity:

Žáci hodnotí jednotlivé bloky programu tak, že kreslí puntík na kruhový graf. Čím blíže je puntík ke středu kruhu, tím více se jim konkrétní část programu líbila a naopak.

V kruhu si pak s lektory povídají, jeden po druhém říká, co se jim líbilo, co ne. Žáci i lektori mohou říct i nějakou zábavnou historku. Kdo nechce mluvit, nemusí.

Aktivita č. 3: **PODĚKOVÁNÍ A ROZLOUČENÍ**

Dílčí cíl aktivity: uzavření a zakončení celého pobytu

Prostředí: venku, popřípadě vevnitř

Pomůcky, materiál: –

Podrobný popis aktivity:

Lektoři poděkují Žákům za účast a aktivitu, všichni se rozloučí